

Lēnā atmiņa un mutvārdu vēsture

Rokasgrāmata skolām un skolotājiem

Mēs dzīvojam dziļu pretrunu laikmetā. Lai gan mūsu pasaule paātrinās un kļūst arvien mazāka, izmantojot īpaši ātrus digitālos tīklus, tajā vienlaikus palielinās sociālekonomiskā nevienlīdzība. Mēs saskaramies ar vīrusu pandēmijām, strauju sugu izmiršanu, pieaugošu darba automatizāciju, ātru garīgās veselības problēmu risināšanu, politiskiem satricinājumiem un veco pārliecību pārvietošanu.

Šis projekts "Lēnā atmiņa" pievēršas par nepieciešamību izprast, kā sabiedrības saskaras ar savu pagātņi, lai stātos pretī vides, ekonomiskajām un sociālajām pārmaiņām, ko izraisījuši pēkšņi notikumi un lēnas un pakāpeniskas transformācijas. Tā ir identificējusi mutvārdu vēsturi kā galveno teorētisko pieeju šādu pārmaiņu izpētei.

Mutvārdu vēsture ir tad, kad mēs ierakstām kāda cilvēka atmiņas, lai uzzinātu par viņa pagātņi. Vairums no mums neesam iekļauti vēstures grāmatās un par mums nav uzņemtas dokumentālās filmas, taču mēs varam atcerēties gan notikumus, gan ikdienas dzīves aspektus, kas mums var šķist pašsaprotami. Mēs visi varam pārdomāt, kā mūsu dzīves laikā viss ir mainījies.

Kāda ir saistība starp mutvārdu vēsturi un lēnumu? Mutvārdu vēsture pēc būtības ir lēna - ir nepieciešams laiks, lai atrastu cilvēkus, nodibinātu attiecības, veiktu intervijas, pārrakstītu un izdomātu, ko darīsiet ar iegūtajiem datiem. Tas ļauj izvairīties no "augstākajiem punktiem", dominējošajiem naratīviem un balsīm, kas parasti tiek ierakstītas. Mutvārdu vēsture sniedz iespēju fiksēt stāstus, kas nav no augšas uz leju, bet gan no apakšas uz augšu, ietverot ikdienas un normālisma aspektus. Tā atbilst lēnās atmiņas mērķiem - tā dod balsi bez balss. Katrs var pastāstīt savu stāstu.

Ko vēlaties uzzināt un kas jums to var pateikt?

Jūs varat jautāt par konkrētiem notikumiem viņu dzīvē vai vispārīgākiem tematiem, piemēram, par pārmaiņām viņu ģimenes dzīvē vai par to, kā deindustrializācija gadu gaitā mainījusi darba dzīvi. Iespējams, jūs vēlaties padomāt par klimata pārmaiņām, tāpēc varat uzdot šādus jautājumus: *Vai savā mūžā esat piedzīvojis klimata pārmaiņas? Kādas ir bijušas šīs izmaiņas jūsu dzīvē? Vai varat aprakstīt ziemu savā bērnībā? Vai tā atšķiras no ziemas, ko piedzīvojat šodien? Ja jā, kā?*

Kas var jums pastāstīt par to, ko vēlaties uzzināt? Sastādiet sarakstu. Vai jūsu mērķauditorija ir konkrēti cilvēki, vai arī vēlaties, lai jūsu vidū būtu sievietes, vīrieši, izcelsmes un vecuma grupu pārstāvji?

Dodiet sev laiku (tas ir lēns process) un padomājiet, cik daudz cilvēku vēlaties ierakstīt. Jau sākumā ir jādodomā par šādām lietām:

- Vai jums ir klusa telpa, kas ir pieejama visiem, lai veiktu ierakstus? Kad jūs visi varēsiet to darīt?
- Kā jūs izskaidrosiet, ko vēlaties darīt, cilvēkiem, kurus vēlaties ierakstīt? Vai viņi zinās, kāpēc vēlaties viņus ierakstīt un ko darīsiet ar ierakstu?
- Pārliecinieties, ka visi ir gatavi parakstīt piekrišanas veidlapu ieraksta beigās (skatīt piemēru šīs rokasgrāmatas beigās).

Visu šo informāciju varat ierakstīt informācijas lapā, kuru varat nosūtīt cilvēkiem, kad ar viņiem sazināties (skatīt piemēru šīs rokasgrāmatas beigās).

Mutvārdu vēsture ļauj jums palēnināt pieeju, lai uzzinātu aizmirstus stāstus. Kā tā ir salīdzināma ar citiem pagātnes izpētes veidiem, kuros izmanto dokumentus, fotogrāfijas vai artefaktus? Kādas, jūsu prātā, ir problēmas ar mutvārdu vēstures izmantošanu?

Kā mēs atceramies pagātņi?

Teiksim, mēs vēlamies noskaidrot ilgākus procesus, piemēram, kā klimata pārmaiņas ir ietekmējušas cilvēkus pēdējo 50 gadu laikā, kā diskriminācijas sekas ir izpaudušās paaudzū paaudzēs vai kā tehnoloģija ir mainījusi mūža laikā. Visos šajos gadījumos mēs lūgsim cilvēkus atcerēties daudzus gadus senus notikumus un ilgu laika periodu - mutvārdu vēsture ļauj to darīt.

Lielākā daļa no mums slikti atceras datumus (ja vien tie nav svarīgi), taču mēs visi atceramies dažas lietas labāk nekā citas.

- Mēs mēdzam atcerēties lietas, kas vai nu ietekmēja toreiz, vai arī tagad, atskatoties uz tām, tiek uzskatītas par svarīgām.
- Mēs mēdzam atcerēties lietas, kas bija neparastas, ārkārtējas vai kas mūs ietekmēja.
- Mēs mēdzam atcerēties lietas, par kurām esam runājuši gadiem ilgi.
- Mēs varam atcerēties arī sīkumus, kas palīdz mums izveidot pilnu ainu.

Dažkārt mēs varam palīdzēt cilvēkiem atsaukt atmiņu, lūdzot parādīt fotogrāfijas, priekšmetus, dokumentus vai jebko, kas palīdzēs cilvēkiem atcerēties. Tie var arī palīdzēt cilvēkiem nomierināties, stāstot savus dzīvesstāstus.

Mēģinot orientēties pagātnes atmiņās, atcerieties galvenos dzīves mirkļus, piemēram, bērnību, skolas beigšanu, darba sākšanu, ģimenes veidošanu, mājas iegādi, bērnu aiziešanu no mājām un pensionēšanos.

Ja jūs interesē, kā mainījušās cilvēku domas un viedokļi ilgākā laika posmā, varat pajautāt cilvēkiem, ko viņi domāja vai kā jutās toreiz un ko viņi domā par to tagad.

Sagatavošana

Veiciet nelielu izpēti par tēmām, par kurām vēlaties jautāt cilvēkiem, lai zinātu, par ko viņi runā.

Padomājiet par vispārīgām tēmām, par kurām vēlaties viņus uzrunāt, un konkrētiem jautājumiem, kurus vēlaties uzdot.

Ētika un tiesiskums

Lai gan lielākajai daļai cilvēku patīk stāstīt par pagātņi, ir iespējams satraukties, atceroties noteiktus cilvēkus vai notikumus. Ja jūsu tēma ir saistīta ar nepatīkamām atmiņām, padomājiet par to, kā sagatavot skolēnus un intervijas dalībniekus ieraksta veikšanai. Skaidri norādiet, ka nevienam nav jārunā par kaut ko, par ko viņš nevēlas, un padomājiet, kas ir piemērots skolēna vecuma grupai.

Lai gan tiesību akti un procedūras, kas saistītas ar piekrišanu, dažādās pasaules valstīs atšķiras, jums jācenšas katram intervētājam visu iepriekš izskaidrot (šim nolūkam noderīga ir informācijas lapa) un lūgt parakstīt piekrišanas veidlapu, kas dod jums atļauju saglabāt un izmantot ierakstu. "Informētas piekrišanas" ideja ir tāda, ka cilvēki pirms atļaujas došanas pilnībā apzinās, ko jūs plānojat darīt ar viņu ierakstiem.

Piemēram, Apvienotajā Karalistē jums būs jāzina datu aizsardzības un VDAR noteikumi.

Publiski izmantojot ierakstu fragmentus, esiet piesardzīgi, lai neatklātu intervējamā vai citu cilvēku personisko informāciju.

Tēmas ceļvedis

Jau pašā sākumā padomājiet par sarunas tempa palēnināšanu, kā sākumu izvēlieties kaut ko līdzīgu:

1. Norādiet savu vārdu, uzvārdu, datumu un projekta nosaukumu.
2. Palūdziet intervējamajam pateikt savu vārdu un uzvārdu, kā arī jebkuru informāciju, kas jums varētu būt noderīga, piemēram, dzimšanas gadu, dzimšanas vietu utt.
3. Sāciet ar paredzamu jautājumu, piemēram, par ģimenes izcelsmi, lai iesildītu cilvēkus. Bieži vien palīdz, ja cilvēki sāk no sākuma, piemēram, no stāsta, un tad virzās uz priekšu.

Pēc tam uzskaitiet tēmas, par kurām vēlaties uzdot jautājumus, kā arī konkrētus jautājumus un papildjautājumus, kurus nevēlaties aizmirst uzdot. Jūs nevarat uzskaitīt visus jautājumus, tāpēc izmantojiet šo sarakstu kā vadlīnijas un esiet gatavi izdomāt jautājumus ieraksta gaitā.

Nobeigumā pajautājiet, vai intervētais vēlas vēl ko teikt.

Laba ieraksta veikšana

Centieties ierakstīt tā, lai jūs varētu skaidri dzirdēt visu, ko intervijas dalībnieks saka.

Vai visi sēž ērti? Nesēdieties pārāk tuvu vai pārāk tālu no intervējamā. Galda platums parasti ir piemērots.

Vai esat novietojis mikrofonu pēc iespējas tuvāk intervētājam, lai tas viņam neradītu neērtības?

Vai telpā ir troksnis, ko var kontrolēt? Piemēram, aizveriet logu, lai mazinātu satiksmes

troksni.

Izslēdziet telpā esošos mobilos tālruņus vai iestatiet tos lidojuma režīmā. Ievērojiet laiku - neviens nevēlas justies steigā.

Jautājumu uzdošana

Nemiet līdzi kaut ko, ar ko rakstīt, lai varētu pierakstīt piezīmes, tomēr pārlicinieties, ka koncentrējaties uz intervēto personu, un vajadzības gadījumā varat vēlreiz noklausīties ierakstu. Šī ir saruna, tāpēc netērējiet visu laiku piezīmju rakstīšanai.

Centieties nerunāt, kamēr ierakstāmā persona runā (ja jums ir jautājums, pierakstiet to).

Galvenie padomi - lai parādītu, ka jūs klausāties un esat ieinteresēts, sēdieties pretī intervējamajam, izmantojiet acu kontaktu, mājiet ar galvu. Izskatieties ieinteresēts!

Klausieties, ko cilvēki saka, nevis tikai nolasiet saraksta jautājumus. Ja tas šķiet interesanti, jautājiet papildu informāciju. Atstājiet laiku pēc tam, kad persona ir pabeigusi teikumu, jo šādi pārtraukumi bieži vien ir brīdis, kad var atklāties interesanta informācija.

"Atklātie" jautājumi sākas ar jautājumiem: kas, kurš, kur, kad, kāpēc un kā? "Pastāstiet man par...", "aprakstiet to", "miniet man dažus piemērus" - tie visi ir lieliski papildjautājumi, un tie arī palīdz palēnināt procesu un ļauj sniegt detalizētākas atbildes.

Piemēram, uzdodiet atklātus jautājumus, kas aicina sniegt aprakstus, komentārus, viedokļus. Izmantojiet atvērtos jautājumus, lai:

Izpētītu: vai varat pastāstīt par to vairāk? Kāpēc tas tā bija?

Novērtējiet: vai tas bija tipiski? Ko jūs toreiz par to domājāt?

Izraisiet emocionālas reakcijas: kā jūs jutāties? Kā jūs to tagad vērtējat?

Nobeigumā pajautājiet, vai intervētais vēlas vēl kaut ko piebilst.

Par ko padomāt - kā mēs parasti parādām cilvēkiem, ka viņus uzklusām? Kāpēc mutvārdu vēstures ierakstā tam jābūt citādāki?

Aprīkojums

Veiciet labākos ierakstus, ko varat, izmantojot pieejamo aprīkojumu. Mēģiniet ierakstīt ar savu aprīkojumu, lai pārlicinātos, ka zināt, ko darāt.

Vai varat izmantot viedtālruni? Jā, bet... tas darbosies labāk, ja izmantosiet skaņas ierakstīšanas programmu, piemēram, Voice Record Pro. Pārlicinieties, ka jums ir pietiekami daudz rezerves atmiņas un ka akumulators ir pilnībā uzlādēts. Pārslēdziet tālruni uz lidojuma režīmu.

Ideālā gadījumā izmantojiet Zoom, Tascam, Olympus, Sony vai citu kompāniju ražotus skaņu ierakstīšanas printerus. Centieties ierakstīt .wav failus ar 44,1 khz 16 bitu vai augstāku frekvenci, kas parasti ir noklusējuma iestatījums jebkuram labam skaņu ierakstītājam. Labs kopsavilkums par to ir pieejams Mutvārdu vēstures biedrības tīmekļa vietnē (sk. ieteikumu

sadaļu <https://www.ohs.org.uk/>).

Pēc ieraksta

Pārliecinieties, ka visi dokumenti ir parakstīti. Pēc tam uzrakstiet intervijas kopsavilkumu. Pat īss, vienkāršs kopsavilkums par to, par ko ir runāts, ir labāk nekā nekas.

02314/S, EM/141

EMOHA kolekcija

Intervētājs: Anons

Dzimis: 1926. gadā

Nodarbošanās: Pensionēts arhitekts

Intervijas datums: 13/11/2007

Atrašanās vieta ieraksta laikā	Intervijas sadaļas kopsavilkums
1. ieraksts	Īss izklāsts par sekojošo - ģimene, armija, laiks Palestīnā, arhitektūras skola, 1948. gads. (Tālrunis darbojas)
2. ieraksts	Izglītība
2.15	Atrada darbu Bristolē, 1951. gadā atgriezās Leičesteras pilsētas arhitektu nodaļā.
4.45	Interese par ēkām. Ģimenes vēsture.
11.55	Vecāki neiebilda, ka viņš paliek skolā, viņi ir pakāpušies pa sociālajām kāpnēm.

1. attēls: Kopsavilkuma pamatparauga piemērs

Skaņas rediģēšana

Lai ko arī darītu, iespējams, ka ieraksti būs jārediģē. Audacity ir populārs, bezmaksas skaņu redaktors, taču ir pieejami arī citi. Daudz pamācību ir atrodamas vietnē YouTube un Audacity vietnē.

Lai gan ideālā gadījumā jūsu galvenais fails būtu .wav fails, tie ir pārāk lieli vispārējai lietošanai, tāpēc izveidojiet .mp3 failus tīmeklim vai citiem mērķiem. Klipu saturam un garumam jābūt pielāgotam jūsu auditorijai.

Kur jūs to visu grasāties glabāt?

Pārliecinieties, ka varat droši uzglabāt intervijas, lai tām piekļūtu tikai jūs. Ja jums nav mākoņkrātuves vai tīkla krātuves, kurā tiek veikta dublēšana, ierakstu kopiju glabāšanai izmantojiet datoru, klēpj datoru vai portatīvo cieto disku. Pēc iespējas ātrāk pēc ierakstīšanas lejupielādējiet audioierakstu no skaņu ierakstītāja. Izveidojiet vismaz vienu kopiju un pievienojiet fotoattēlu kopijas vai skenētus dokumentus. Varat iepazīties ar savas valsts iestāžu vadlīnijām par datu drošu glabāšanu.

Mutvārdu vēstures izmantošana

Papildus acīmredzamajām priekšrocībām izglītības jomā mutvārdu vēstures ierakstus var izmantot arī sarunās, lekcijās, podkastos, blogos, grāmatās, tīmekļa vietnēs, audio ekskursijās, ģimenes vēstures veidošanā, skolu izglītošanā, izstādēs un interpretācijās, atmiņu darbos, teātrī, radio, skaņu kolāžās, drāmā, dejā, dzejā, digitālajā stāstniecībā, radošajā rakstniecībā, fotogrāfijā un mākslas darbos.

Papildu informācija un saites

Mutvārdu vēstures biedrības tīmekļa vietnē ir pieejama detalizēta informācija par visiem mutvārdu vēstures veidošanas aspektiem skolās un ar jauniešiem. Tajā aplūkots aprīkojums, izmaksas, juridiskie un ētiskie aspekti, kā arī ir saites uz mācību stundu plānu, projektu un ilustratīvu audioierakstu piemēriem.

Saite uz galveno lapu: <https://www.ohs.org.uk/for-schools-main-page/>

Saite uz konsultācijām par ētiku un juridiskajiem aspektiem: <https://www.ohs.org.uk/ethics-and-legalities-for-schools/>.

Padomi par mutvārdu vēstures izmantošanu ir atrodami vietnē YouTube: https://youtu.be/fiyLiZb0Bm8?si=5HNBe9VBVgFuz_2d.

Šo lēno resursu ir izveidojis Austrummidlendas Mutvārdu vēstures arhīvs Lestersas Universitātē (East Midlands Oral History Archive, University of Leicester) projektam "Lēna atmiņa" (<https://www.slowmemory.eu/>) sadarbībā ar Notingemas Trentas Universitātes profesori Natāliju Braberi (Natalie Braber).

Pārlicinoša valoda: kalnraču kopienu lingvistiskā prakse kā kultūras mantojums

Paraugs: informācijas lapa

Lai gan šobrīd ir palielinājusies interese par valodas variācijām Austrummidlendā, salīdzinoši pētījumi par runām šahtās visā Apvienotajā Karalistē nav veikti. Ogļu ieguve (un citas apstrādes rūpniecības nozares) vienmēr ir bijusi svarīga valsts ekonomikai, un ir saglabājušies gadsimtiem seni dati par ogļu raktuvēm. Daudzas šahtas tika slēgtas 20. gadsimta 80. gados, un līdz ar ogļu ieguves dziļās raktuvēs pārtraukšanu daudzi reģioni ir ekonomiski cietuši.

Valoda, ko kalnrači lietoja šahtā, parasti attiecās tikai uz šahtas teritoriju, un tur viņi lietoja vārdus, kurus mājās nelietotu. Citas valodas lietošana raktuvēs uzsvēra un stiprināja brālību, kas pastāvēja kalnraču vidū. Šajā projektā tiks apkopoti kalnraču lietotie vārdi visā Apvienotajā Karalistē un tiks pētīts, cik līdzīgi un atšķirīgi var būt vārdi dažādos reģionos. Tajā tiks apkopoti vārdi, joki, stāsti un dziesmas, kas izzūd, un tas palīdzēs apliecināt reģiona dialekta ievērojamo dzīvotspēju.

Lai sasniegtu šo mērķi, mēs:

- Apkopojam kalnraču un bijušo kalnraču ierakstu kolekciju, lai izpētītu, kā šie runātāji lieto valodu.
- Izveidojam rakstisku audioierakstu, kas veido mūsu paraugu, ierakstu ar pievienotām lingvistiskām piezīmēm dialekta un sociolingvistiskās izpētes vajadzībām.

Katra intervija, ko mēs veiksīm šī projekta ietvaros, **BŪS IERAKSTĪTA** un glabāta droši un atbildīgi. Pirms ieraksta veikšanas mēs lūgsim katram brīvprātīgajam parakstīt piekrišanas veidlapu, kurā norādīts, ka viņš/viņa piekrīt, ka viņa/viņas intervijas audio un/vai rakstiskais ieraksts tiks saglabāts universitātē pētniecības nolūkos un ka attiecīgās daļas tiks reproducētas publikācijās un/vai prezentācijās un tīmekļa vietnēs. Dažiem dalībniekiem var arī lūgt, vai viņi piekrīt fotografēšanai projekta ietvaros. Pēc ieraksta pabeigšanas brīvprātīgajiem tiks dota iespēja noklausīties savas intervijas un izteikt lūgumus par cenzūru. Jebkurš brīvprātīgais var jebkurā laikā izstāties no pētījuma, nenorādot iemeslu.

Plānots, ka šī darba rezultātā tiks publicēti zinātniski raksti un referāti valsts un starptautiskās konferencēs, un tie varētu būt daļa no tīmekļa vietnēm un citiem sociālajiem plašsaziņas līdzekļiem. Turklāt šī projekta ietvaros veikto interviju ierakstus var pievienot pieaugošajai Britu bibliotēkas resursu kolekcijai, kur tie būs pieejami gan pētniekiem, gan nepētniekiem.

Ja jums rodas kādi jautājumi, lūdzu, sazinieties ar mums:

Profesore Natālija Brabere (Natalie Braber) - natalie.braber@ntu.ac.uk

Pētījuma piekrišanas veidlapas paraugs

Pārliecinoša valoda: kalnraču kopienu lingvistiskā prakse kā kultūras mantojums

Es saprotu, ka šis projekts tiks īstenots saskaņā ar Notingemas Trentas universitātes Pētniecības ētikas prakses kodeksiem, kurus var apskatīt: [norādiet tīmekļa saiti].

Šī pētījuma ietvaros savāktie materiāli tiks glabāti drošā veidā saskaņā ar 1998. gada Datu aizsardzības likumu.

Esmu izlasījis un saprotu man izsniegto informācijas lapu. Jā Nē

Man tika dota iespēja uzdot jautājumus par projektu, un uz tiem man tika sniegtas apmierinošas atbildes. Jā Nē

Es saprotu, ka jebkurā laikā varu izstāties no pētījuma, nenorādot iemeslu. Jā Nē

Es piekrītu, ka norādītos ierakstus var izmantot šā pētījuma vajadzībām. Jā Nē

Es piekrītu, ka īsus norādīto ierakstu fragmentus var pārrakstīt un izmantot akadēmiskajās konferencēs un publikācijās vai tīmekļa vietnēs. Jā Nē

Es piekrītu, ka norādītie ieraksti var tikt katalogizēti kā projekta daļa un var parādīties publikācijās vai internetā. Jā Nē

Vārds [DRUKĀT]

Paraksts

Datums